

De Lezing: 'Meertaligheid is waardevol'

Duits verdwijnt uit academische wereld

Achtergrond - 6 februari 2014

Duits was vroeger een veelgebruikte taal in de wetenschap. Nu klagen docenten dat ze studenten niet eens een Duitse tekst kunnen aanbieden. Wetenschappelijke publicaties worden nauwelijks nog opgemerkt als ze niet in het Engels zijn. "Waarom moet ik een publicatie over Germanistiek eigenlijk in het Engels schrijven?", vraagt UvA-hoogleraar Nicole Colin zich af. Ze organiseert het congres Duits als wetenschapstaal, donderdag en vrijdag in Amsterdam.

Waarom in Nederland een congres over Duits als wetenschapstaal?

"Tot de Tweede Wereldoorlog was Duits in veel disciplines een belangrijke taal. Na de oorlog - en natuurlijk ook door de oorlog - verloor de taal terrein. Nu kun je studenten niet meer zomaar teksten in het Duits aanbieden. Docenten politiek, filosofie en kunstgeschiedenis beklagen zich daarover. Het is een verschraling.

Dat de communicatie aan universiteiten in het Engels verloopt, is nu eenmaal een onvermijdelijke ontwikkeling. Maar kunnen we niet zorgen dat we de vaardigheid behouden om Duitse en ook Franse teksten te kunnen lezen, dat heeft toch een meerwaarde? Daarover gaat deze conferentie."

Hoe is de situatie aan de universiteiten nu dan?

"De universiteiten zetten vol in op internationalisering en daar hoort bij dat veel in het Engels wordt aangeboden. De bachelor is vaak nog in de eigen taal, masters zijn meestal Engelstalig. Bij Literary Studies krijgen studenten de algemene theorie gezamenlijk en in het Engels. Daardoor krijgen zelfs de studenten die Duitse literatuur studeren te weinig Duits. Het is goedkoper, maar niet zinvol. Als je aan de UvA kijkt, daar zijn echt veel internationale docenten. Dat is fantastisch en verrijkend. Maar waarom verloopt het hele discours in het Engels? Waarom moet ik in de Germanistiek een Call for Papers in het Engels uitschrijven?"

Voor een Nederlandse student is het relatief makkelijk om Duits te leren lezen, voor een Chinese student niet. Het Engels neemt voor internationale studenten toch juist veel drempels weg?

"We willen niet van het Engels af, maar moet het de enige taal zijn? In Nederland heb ik het gevoel dat die vraag niet meer wordt gesteld."

En in Duitsland, rukt het Engels daar ook op?

Nicole Colin is [hoogleraar](#) Duitse literatuurwetenschap en cultuur van de moderne tijd aan de UvA. Ook is zij werkzaam voor het [Duitsland Instituut Amsterdam](#). Eerder was zij o.a. verbonden aan de Universität Bielefeld en de Sorbonne Nouvelle in Parijs. Onlangs ontving ze in Parijs de prestigieuze [Deutsch-Französische Parlamentspreis](#) voor haar boek 'Deutsche Dramatik im französischen Theater nach 1945'

"In de sociale wetenschappen is een duidelijke trend naar Engels. In de natuurwetenschappen is Engels sowieso dominant. Ook in Duitsland heb je conferenties die een Duits thema hebben, en Duitse sprekers, maar waar toch alles in het Engels gaat. Duitsers hebben geen grote taalloyaliteit. Dat heeft ook met de oorlog te maken, Duitsers laten zich er niet graag op voorstaan dat ze Duits zijn. Maar in Duitsland is er wel aandacht voor het verdwijnen van de Duitse taal uit de wetenschap, en een gedeelde vrees dat door de vreselijke Engelse *Eintopfsprache* kwaliteit verloren gaat. Daarover was onlangs een groot congres in Essen. Dit congres is daar een vervolg op."

Wat hoopt u te bereiken?

"Is meertaligheid nog een doel? Is het een waarde die wordt verdedigd? Ik zou willen dat die waarde meer gezien wordt. De receptieve taalvaardigheid is niet alleen belangrijk om bronnen in bijvoorbeeld Duitse archieven te kunnen raadplegen maar ook voor de secundaire literatuur. Bij kunsthistorie, bij geschiedenis, filosofie, veel belangrijke experts publiceren in het Duits. Het is toch jammer als je jezelf berooft van de vaardigheid om dat te kunnen lezen."

In de filosofie en literatuur is het zeker belangrijk een schrijver in zijn eigen taal te lezen. Denken en taal valt samen. Je kunt Kant wel in het Engels lezen, maar dat is toch wat anders dan in het Duits."

Aan welke maatregelen valt te denken?

"Bij Duitslandstudies aan de UvA zijn we net begonnen met extra lessen Duits, gericht op het receptieve taalvermogen, dus lezen en luisteren. Bij de *Graduierntenkollegs* (bijeenkomsten voor promovendi, red) gaan we ook al uit van receptieve meertaligheid: de Duitsers en Nederlanders spreken ieder in hun eigen taal. Tijdens de conferentie gaan we in workshops strategieën ontwikkelen. Hoe

kun je bijvoorbeeld zorgen dat lezingen ook te begrijpen zijn voor niet-moedertaalsprekers? Hoe richt je een congres op meertaligheid in?"

Heeft u al medestanders gevonden?

"We organiseren dit onder meer samen met het Goethe Instituut, het Duitse ministerie van Buitenlandse Zaken en de Deutsche Akademische Austausch Dienst (DAAD). We krijgen positieve reacties.

Laten we niet klagen over het slechte Duits van Nederlanders maar hun goede luister- en leesvaardigheid prijzen. Meertaligheid is een kwaliteit waar Nederlanders al eeuwen om bekend staan en Duits is voor Nederlanders zo makkelijk. Van die voorsprong moeten Nederlanders gebruik maken."

Deutsch als Wissenschaftssprache, internationale conferentie over meertaligheid in de wetenschap. 6 en 7 februari in Amsterdam. [Meer informatie](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/6/de-lezing-meertaligheid-is-waardevol>